

La segona primavera

L'escena hauria pogut ser la d'un dia festiu i esperançat de la Primavera de Praga de 1968: Paul Simon cantant el seu *The Sound of Silence* davant de milers de joves a la plaça de la Ciutat Vella. Però no. Havien passat exactament 22 anys i Paul Simon ja no era el jove que feia duo amb Art Garfunkel. Tampoc la joventut no era la mateixa que es va mobilitzar amb esperança al voltant del projecte de socialisme amb rostre humà d'Alexander Dubcek. El concert del 9 de juny de 1988 a la tarda, més que una realitat del seu temps, era un autèntic *revival*. Un *revival* amb el qual el Fòrum Cívic celebrava la victòria electoral. I el Fòrum, aquest heterogeni bloc una mica decantat cap a l'esquerra que encapçala i anima el president Vaclav Havel, de moment no vol ni sentir parlar de socialisme perquè els errors i els horrors del passat encara pesen massa.

I tant pesen que fins i tot els homes honestos que es van quedar fins última hora als rengles del Partit Comunista esperant l'oportunitat per a reformar-lo es tallen i titubegen quan algun interlocutor els ho recorda o els parla del socialisme, del marxisme i fins i tot de Marx. Això li va passar a l'actual vice-primer ministre Valtr Komàrek, militant comunista fins el desembre passat, amic personal i assessor d'Ernesto Che Guevara i, ara, diputat del Fòrum Cívic. Komàrek diu que Marx passarà a la història de la filosofia i de les ciències socials com Aristòtil "o potser no tant com Aristòtil". I tot seguit, aquest home incansablement afable, intentava desviar la conversa per parlar del futur "que és el que importa... cal anar cap a una economia de mercat total... potser d'entrada hauria d'haver-hi un sector públic, un sistema mixt, però només com una transició: l'objectiu final és l'economia de mercat que garanteixi, això sí, el servei i les prestacions socials... com a Suècia". I

en arribar a aquest punt, Komàrek diu que cal evitar l'atur, i també la inflació, i que no seria bo un tractament de xoc com el que està fent Mazowiecki a Polònia. Tota una utopia.

Una utopia que rebutja el sector més liberal i tecnocràtic del Fòrum Cívic representat pel ministre d'economia Vaclav Klaus.

No havien passat ni 48 hores des que Komàrek havia fet l'últim panegíric del sistema suec quan Klaus, en plena jornada electoral, va anunciar que l'únic remei és el de xoc: privatitzacions —a Txecoslovàquia el sector privat es gairebé inexistent— i entrada massiva de capital estranger.

A Praga no és un secret que la posició de Komàrek —l'esquerra— i la de Klaus —la dreta— acabaran enfrontant-se i provocant, una vegada consolidat el període constituent, l'escissió del Fòrum Cívic en almenys dos corrents: el socialdemòcrata i el liberal. Però ara com ara el Fòrum està obligat a mantenir-se unit com a bloc dirigent que ha aconseguit la majoria absoluta. Té la missió d'elaborar la nova Constitució. I ja ha anunciat que per a aquesta missió només col·laborarà amb la Unió Demòcrata-Cristiana, la tercera força del Parlament, i potser amb els autonomistes de Moràvia i els nacionalistes eslovacs. No hi haurà cap pacte amb el Partit Comunista que, amb gairebé el 14 per 100 dels vots, ha quedat com el primer —i potser, únic— partit de l'oposició.

Els nous dirigents comunistes, homes joves com el secretari general Vasil Mohorita i el membre del secretariat, Lubomir Ledl, diuen que molt bé. Que la seva missió en aquest moment històric és fer d'oposició i garantir que la nova economia de mercat no ensorri la xarxa de prestacions socials i sanitàries que va edificar el sistema enderrocat. El Partit

Comunista de Txecoslovàquia és l'únic dels de l'Est que s'ha presentat a les eleccions amb els noms i cognoms històrics i diu que s'ho pensarà molt abans de canviar-los: no fa escarafalls del marxisme, però no es frena a l'hora de desqualificar els antics líders —Husak, Jakes, Stepan, Bilak— de presentar-los com a responsables del desastre. Tots han estat expulsats del partit.

La posició més incòmoda de l'arc parlamentari txecoslovac l'ocupa, sense cap dubte, els demòcrata-cristians. L'oferta de col·laboració i fins i tot de coalició que els ha fet el Fòrum Cívic els ha agafat en una gran crisi d'identitat i de liderat: en plena jornada de reflexió Josef Bartoncik, el president del Partit Popular —pal del paller de la Unió Demòcrata-Cristiana— va ser acusat d'haver estat confident a sou de la STB, la policia política comunista. En el mateix moment que es tancaven els col·legis electorals, el dia 9 a les dues de la tarda, el fiscal general va fer pública i oficial la denúncia: Bartoncik, que ja era a l'hospital amb un atac de cor, havia participat en la repressió durant 17 anys fent informes i delacions.

I mentre tot Praga celebrava la victòria demòcrata, a la seu demòcrata-cristiana els dirigents de recanvi intentaven explicar i explicar-se. Els més pragmàtics, com el ministre de l'Interior del govern provisional Richard Sacher, començaven a distanciar-se de líder acusat. I els més fidels, perplexos, parlaven de jugada bruta i destacaven un fet: Bartoncik va tenir l'atac de cor després de rebre una trucada telefònica del president de la República. Tot fa pensar que Havel, aquest intel·lectual tímid esdevingut polític, es va reservar per a l'últim dia exercir de dramaturg posant en escena l'últim acte de la catarsi.

Llibert Ferri